

U SPOMEN - BOSILJKA PASKA (1921. - 2013.)

S Krležinim Baladama u metodičko-književnom obzoru

Dragutin Rosandić, Zagreb

Od legendarne varaždinske profesorice hrvatskoga jezika i književnosti Bosiljke Paska (20. veljače 2013. na varaždinskome groblju) oprostili su se njezini sugrađani, bivši učenici, kolegice i kolege, predstavnici mjesne vlasti i kulturnoga života grada Varaždina te nekoliko aktualnih hrvatskih ministara.

U oproštajnim govorima oglašili su se poštovatelji njezina djela. U svome oproštajnom govoru dozvao sam sjećanja na zajedničke prijateljske dane i stručno-metodičko suputništvo, a u ovome tekstu naznačit ću njezine stručno-metodičke značajke po kojima se uključuje u avangardne metodičare hrvatskoga jezika i književnosti koji su stvarali novu metodičku školu.

Stručni prinosi u stvaranju nove metodičke škole odnose se na eksperimentalno provjeravanje prvih uzoraka školske interpretacija Matoševe crtice *Kip domovine leta 188**, Kovačićeva romana *U registraturi* te uzoraka metodičkih modela utemeljenih na teoriji korelacije i integracije (književnih, likovnih,

Bosiljka Paska, prof.
(22. 02. 1921. - 18. 02. 2013.)

glazbenih te sadržaja iz društveno-humanističkih predmeta - povijesti, filozofije, psihologije, sociologije). Rezultati eksperimentalne provjere novih metodičkih modela prikazani su na stručnim savjetovanjima u Varaždinu za srednjoškolske profesore iz cijele Hrvatske. Varaždinska gimnazija imala je status avangardne škole u promicanju novih metodičkih pristupa u nastavi hrvatskoga jezika i književnosti.

U skladu s novom orijentacijom u nastavi književnosti koja se naslanjala na teoriju znanstvene interpretacije obznanjene u časopisu *Umjetnost riječi*, Bosiljka Paska pristupila je pripremanju školske lektire odabravši Krležine *Balade Petrice Kerempuha*. Bio je to *novi model* školske lektire s razvijenim interpretacijskim instrumentarijem. Lektirno djelo *Balade Petrice Kerempuha* (Školska knjiga, 1966.) sadrži uvodni tekst *Pristup "Baladama Petrice Kerempuha"*, interpretacijsku pratnju svake balade, *Rječnik* i dotadašnja izdanja *Balada Petrice Kerempuha* (od prvoga izdanja 1936. do izdanja iz 1965.).

Uvodni tekst utemeljen je na teoriji interpretacije s pedagoško-metodičkom usmjerenošću. Suptilnom (iznijansiranom) raščlambom slojevita Krležina teksta otkrivala je tematsko-motivsku i idejnu razvedenost pjesničke zbirke, raskošnu jezično-stilsku ekspresivnost, ekspresivnost kajkavskoga jezika. U svakoj baladi otkrivala je individualne umjetničke značajke i uključivanje u zajedničku zbirku, otvarala je metodičke pristupe u čitanju i razumijevanju poruka koje tekst prenosi.

Balade Petrice Kerempuha kao lektirno djelo Bosiljke Paska pregledao je njihov autor Miroslav Krleža. Impresioniran interpretacijom svoga teksta, posebno poznavanjem kajkavskoga idioma i tumačenjem ekspresivnosti, Krleža je pozvao priređivačicu lektirnoga djela, izrazio veliko zadovoljstvo u školskoj prezentaciji svoga djela. Posebno zanimanje pokazao je za autoričino svestrano i temeljito poznavanje kajkavskoga jezika (leksika starije kajkavske književnosti). To svestrano i temeljito poznavanje kajkavskoga jezika autorica duguje i sačuvanoj kajkavskoj ostavštini u rukopisima svoga oca, slavista i ravnatelja varaždinske Gimnazije, profesora Franje Galinca.

Lektirno izdanje *Balada Petrice Kerempuha* u interpretaciji Bosiljke Paska predstavlja se kao *antologijsko lektirno djelo*.

Druženje s Krležinim tekstom - romanom *Na rubu pameti* ima poseban kontekst. U svome predavanju o romanu *Na rubu pameti* na Slavenskom institutu u Uppsali (Švedska) trebao sam prezentirati kajkavski rječnik u romanu. Obratio sam se Bosiljki za pomoć - zamolio sam je da mi pripremi kajkavski rječnik u romanu. Prihvatila se toga posla i pripremila ga, a u pismu je rječnik popratila ovim riječima: "Zainteresirao me taj Valent Žganec, još jednom sam ga pročitala i ponovno doživjela u punoći njegova značenja i bogatstvu izraza. (...)

A koliko ima izraza za različite vrste zemlje ili dijelove tkalačkoga stroja! Napravila sam malu anketu u putničkom razredu, i nitko više nije znao te izraze, babice su doma morali pitati. (...) S Belostencem sam si slabo pomogla, a naš stari Klaić je 'božji' za taj posao." (Pismo od 27. ožujka 1981.)

Rječnik sam prezentirao u svom predavanju studentima slavistike i predstojniku Slavonskoga instituta, profesoru Adolfu Dahlu, koji je taj rječnik koristio prevodeći Krležin roman na švedski jezik pod naslovom *Utan mig*. (Bez mene, 1982.). Tako se Bosiljka Paska još jednom odužila Krleži za čitateljski užitak njegovih tekstova.

Svojim stručnim djelom Bosiljka Paska uključuje se u varaždinski književni (književnoznanstveni) i metodički krug kao interpretatorica Krležinih tekstova i jedna od protagonistica metodičke škole s ishodištem u Varaždinu. Kao učiteljica hrvatskoga jezika i književnosti odlikovala se posebnim pedagoškim erosom, suptilnim estetskim recepcijskim rasponom i stvaralačkom metodičkom strategijom. U svoj privatni i profesionalni život unosila je poeziju kao osvježanje i estetsku nasladu. Često je citirala stihove hrvatskih pjesnika u pojedinim životnim situacijama.

U oproštajnom govoru obznanio sam stihove koje je često spominjala (Matoševe, Vidrićeve, Domjanićeve, Cesarićeve, Šimićeve...). Iz rukoveta stihova izdvojio sam stih iz *Opomene* Antuna Branka Šimića: "Čovječe, pazi da ne ideš malen ispod zvijezda" i preoblikovao ga u posljednju poruku: *Nisi prošla malena ispod zvijezda!*

(*Školske novine*, br. 8, Zagreb, 5. ožujka 2013., str. 6)